

ΨΣ003 – Φυσική

Μαγνητικό πεδίο – Μαγνητικές δυνάμεις

Γιάννης Λιαπέρδος

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Οικονομίας και Τεχνολογίας
Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων

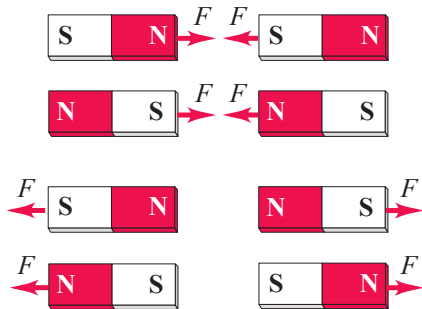

Περιεχόμενα

- 1 Μαγνητισμός
- 2 Μαγνητικές δυνάμεις σε κινούμενα φορτία
- 3 Δυναμικές γραμμές μαγνητικού πεδίου – Μαγνητική ροή
- 4 Μαγνητικές δυνάμεις σε ρευματοφόρους αγωγούς
- 5 Ασκήσεις

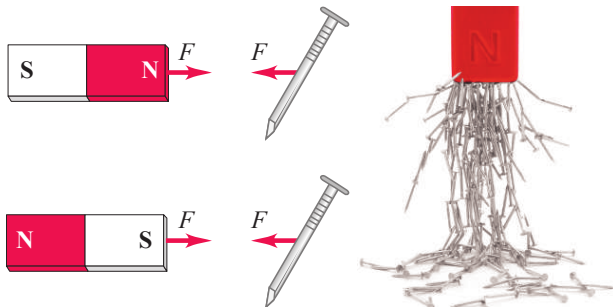
Δυνάμεις μεταξύ μαγνητών

- **Ομώνυμοι πόλοι απωθούνται**
- **Ετερόνυμοι πόλοι έλκονται**

Δυνάμεις μεταξύ μαγνητών και σιδηρομαγνητικών υλικών

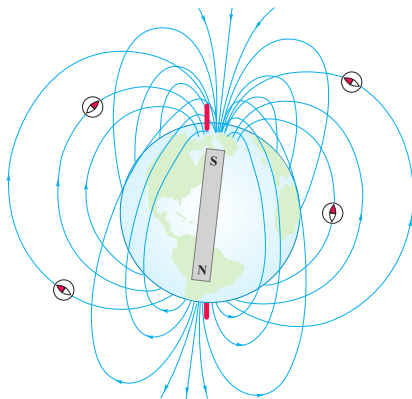

Ερώτηση 6.1

Γιατί ένας μαγνήτης έλκει ένα σιδηρομαγνητικό υλικό;

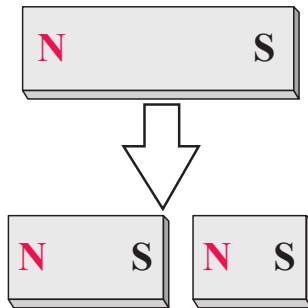
Μαγνητικό πεδίο της Γης

Ερώτηση 6.2

Ποια σχέση έχουν οι **γεωγραφικοί** με τους **μαγνητικούς** πόλους της Γης;

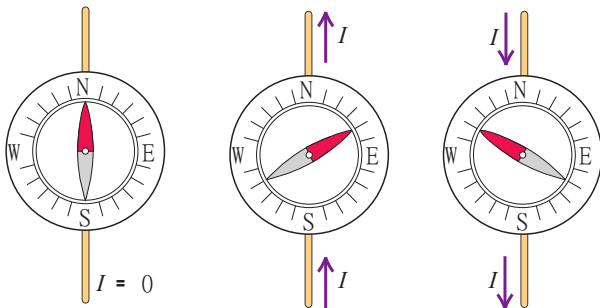
“Διαίρεση” μαγνήτη

- Δεν υπάρχει **μαγνητικό μονόπολο**

Το πείραμα του Ørsted (Oersted)

Ερώτηση 6.3

Σε ποιο συμπέρασμα μπορούμε να καταλήξουμε με βάση τα αποτελέσματα του **πειράματος του Oersted**;

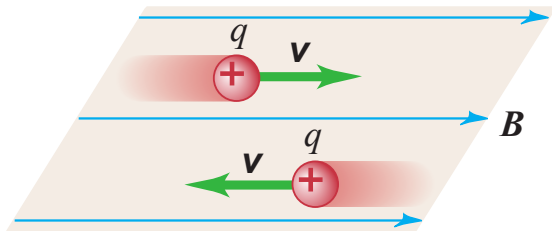
Περιεχόμενα

- 1 Μαγνητισμός
- 2 Μαγνητικές δυνάμεις σε κινούμενα φορτία
- 3 Δυναμικές γραμμές μαγνητικού πεδίου – Μαγνητική ροή
- 4 Μαγνητικές δυνάμεις σε ρευματοφόρους αγωγούς
- 5 Ασκήσεις

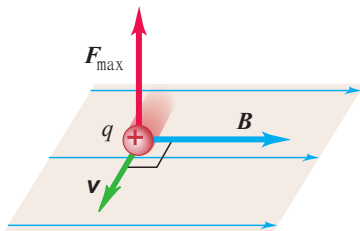
Φορτίο κινούμενο παράλληλα προς την ένταση $\vec{B}$ του μαγνητικού πεδίου

- Σε φορτίο που κινείται **παράλληλα** προς την ένταση $\vec{B}$ του μαγνητικού πεδίου **δεν ασκείται δύναμη**

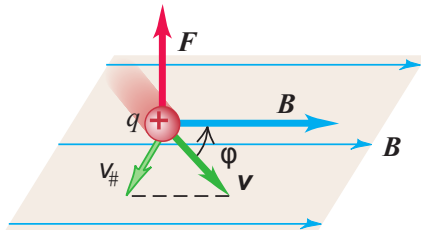
Φορτίο κινούμενο κάθετα προς την ένταση $\vec{B}$ του μαγνητικού πεδίου

- Σε φορτίο που κινείται **κάθετα** προς την ένταση $\vec{B}$ του μαγνητικού πεδίου **ασκείται η μέγιστη δυνατή δύναμη**, το μέτρο της οποίας δίνεται από την έκφραση:

$$F_{\max} = qvB$$

Φορτίο κινούμενο υπό γωνία ϕ ως προς την ένταση $\vec{B}$ του μαγνητικού πεδίου

- Σε φορτίο που κινείται **υπό γωνία ϕ** ως προς την ένταση $\vec{B}$ του μαγνητικού πεδίου **ασκείται δύναμη**, το μέτρο της οποίας δίνεται από την έκφραση:

$$F = qvB \cdot \sin\phi$$

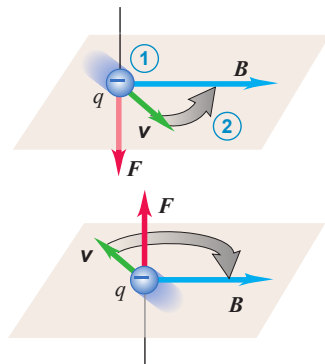
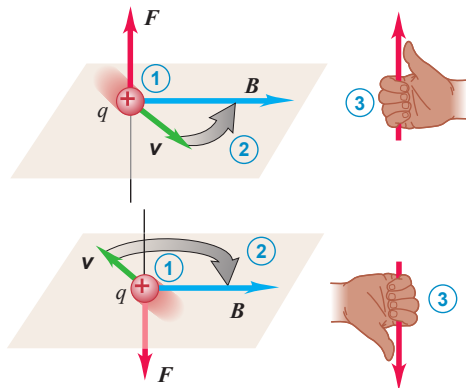
Γενική έκφραση μαγνητικής δύναμης που ασκείται σε κινούμενο φορτίο

$$\vec{F} = q\vec{v} \times \vec{B}$$

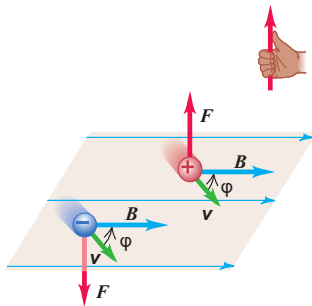

- Η **φορά** της μαγνητικής δύναμης προσδιορίζεται με βάση τον **κανόνα του δεξιού χεριού**

Κανόνας του δεξιού χεριού (1/2)

Κανόνας του δεξιού χεριού (2/2)

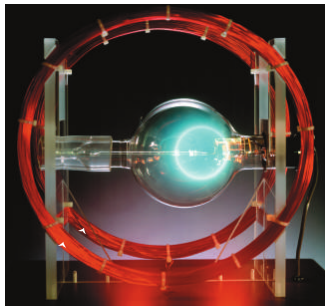
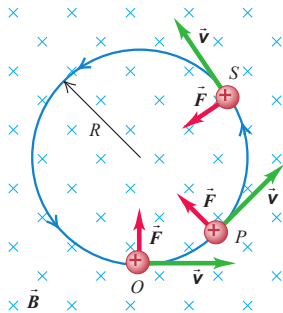

- **Ετερόνυμα** φορτία που κινούνται μέσα στο ίδιο μαγνητικό πεδίο δέχονται **αντίρροπες** μαγνητικές δυνάμεις

Ασκήσεις

Άσκηση 6.1

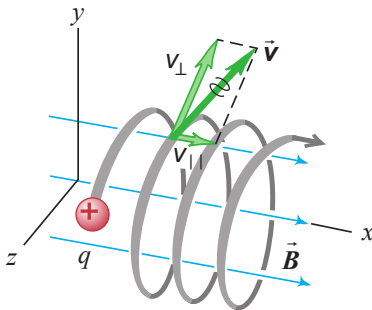
Ηλεκτρόνιο βάλλεται σε χώρο που καταλαμβάνεται από μαγνητικό πεδίο έντασης B , κάθετα προς τις δυναμικές γραμμές του πεδίου. Να αποδείξετε ότι το ηλεκτρόνιο θα εκτελεί ομαλή κυκλική κίνηση, της οποίας να υπολογίσετε την ακτίνα και την περίοδο.

Ασκήσεις

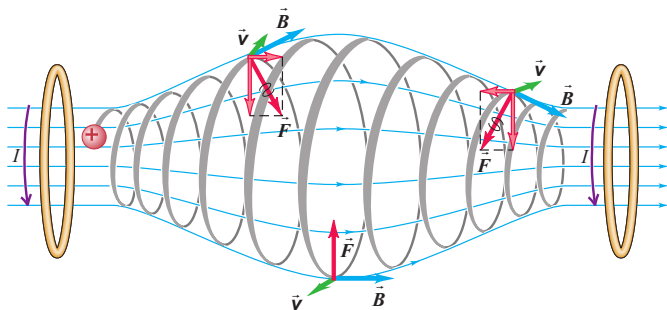
Άσκηση 6.2

Ηλεκτρόνιο βάλλεται σε χώρο που καταλαμβάνεται από μαγνητικό πεδίο έντασης B , υπό γωνία ϕ προς τις δυναμικές γραμμές του πεδίου. Να αποδείξετε ότι η τροχιά του ηλεκτρονίου θα είναι ελικοειδής, της οποίας να υπολογίσετε την ακτίνα και το βήμα.

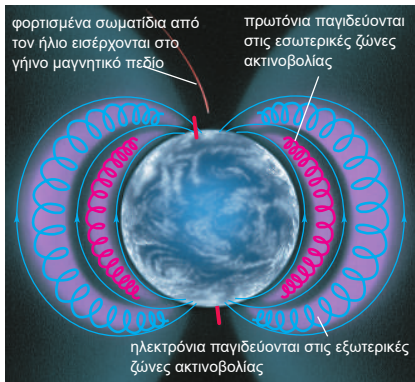

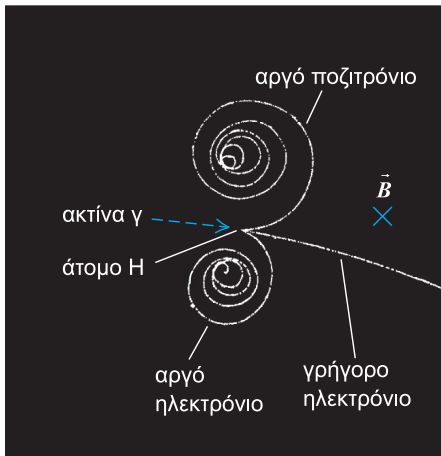
Μαγνητικοί φακοί

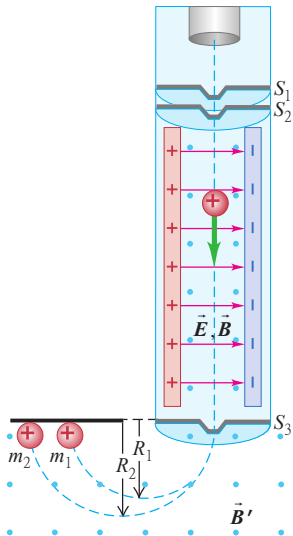
Βόρειο σέλας

Θάλαμος φυσαλίδων

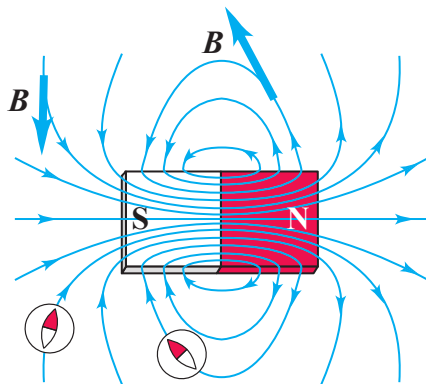
Φασματογράφος μάζας

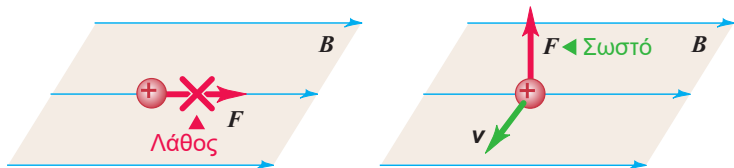
Περιεχόμενα

- 1 Μαγνητισμός
- 2 Μαγνητικές δυνάμεις σε κινούμενα φορτία
- 3 Δυναμικές γραμμές μαγνητικού πεδίου – Μαγνητική ροή**
- 4 Μαγνητικές δυνάμεις σε ρευματοφόρους αγωγούς
- 5 Ασκήσεις

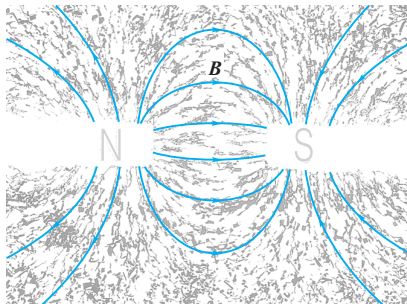
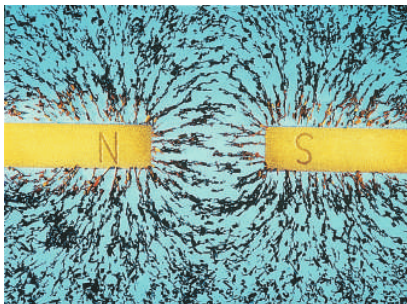
Δυναμικές γραμμές μαγνητικού πεδίου (1/3)

Δυναμικές γραμμές μαγνητικού πεδίου (2/3)

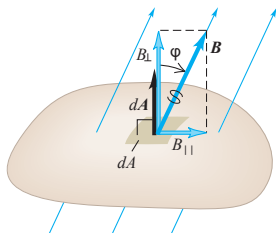

Δυναμικές γραμμές μαγνητικού πεδίου (3/3)

Μαγνητική ροή (1/2)

Στοιχειώδης μαγνητική ροή

$$d\Phi_B = \vec{B} \cdot d\vec{A}$$

Συνολική μαγνητική ροή μέσω επιφάνειας

$$\Phi_B = \int d\Phi_B = \int \vec{B} \cdot d\vec{A}$$

Μαγνητική ροή (2/2)

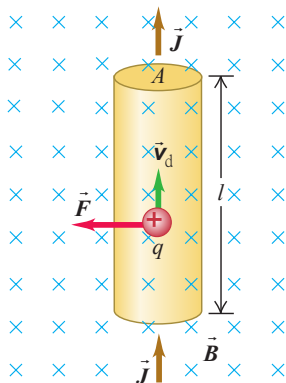
Μονάδα μέτρησης μαγνητικής ροής

- Wb (Weber)
- $1\text{Wb} = 1\text{T}\cdot\text{m}^2$

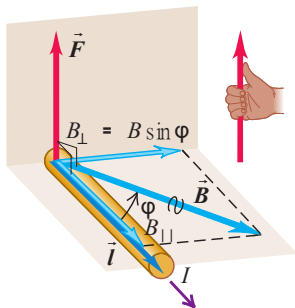
Περιεχόμενα

- 1 Μαγνητισμός
- 2 Μαγνητικές δυνάμεις σε κινούμενα φορτία
- 3 Δυναμικές γραμμές μαγνητικού πεδίου – Μαγνητική ροή
- 4 Μαγνητικές δυνάμεις σε ρευματοφόρους αγωγούς**
- 5 Ασκήσεις

Δύναμη σε φορτίο κινούμενο εντός ρευματοφόρου αγωγού

Δύναμη σε τμήμα ευθύγραμμου ρευματοφόρου αγωγού (1/4)

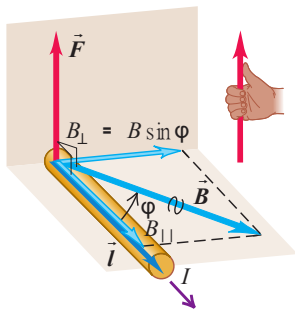

- Μέτρο μαγνητικής δύναμης:

$$F = B_{\perp} \cdot I \cdot \ell = B \cdot I \cdot \ell \cdot \sin\phi$$

- Η φορά της δύναμης προσδιορίζεται με τον κανόνα του δεξιού χεριού

Δύναμη σε τμήμα ευθύγραμμου ρευματοφόρου αγωγού (2/4)

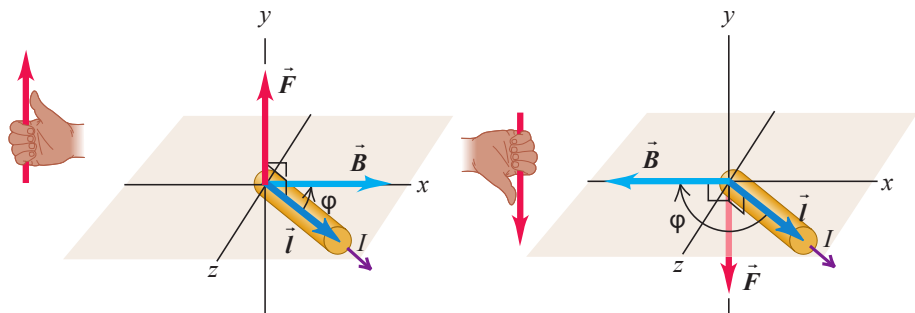

- Γενικά:

$$\vec{F} = I \cdot \vec{\ell} \times \vec{B}$$

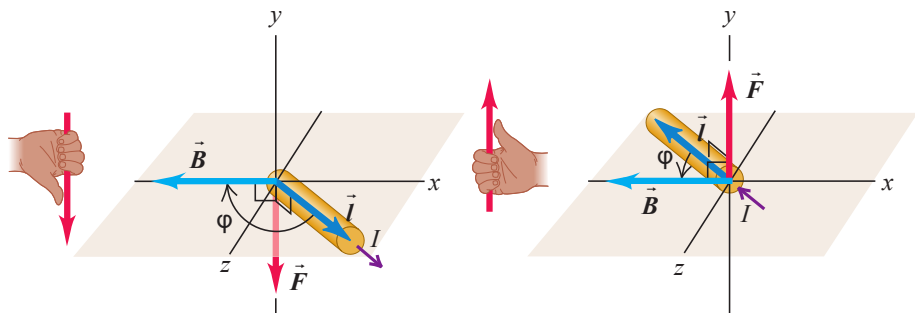

Δύναμη σε τμήμα ευθύγραμμου ρευματοφόρου αγωγού (3/4)

- **Αντιστροφή** της φοράς του πεδίου προκαλεί **αντιστροφή** της φοράς της **δύναμης**

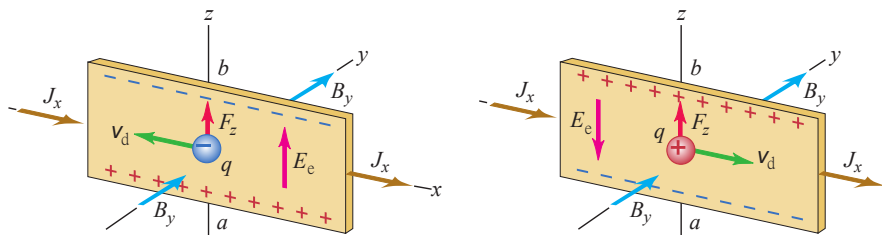
Δύναμη σε τμήμα ευθύγραμμου ρευματοφόρου αγωγού (4/4)

- **Αντιστροφή** της φοράς του **ρεύματος** προκαλεί **αντιστροφή** της φοράς της **δύναμης**

Φαινόμενο Hall

- Σε ρευματοφόρο αγωγό εμφανίζεται **διαφορά δυναμικού** εγκάρσια προς τη διεύθυνση του ρεύματος όταν στον αγωγό εφαρμόζεται **μαγνητικό πεδίο** κάθετο προς την κατεύθυνση του ρεύματος.

Περιεχόμενα

- 1 Μαγνητισμός
- 2 Μαγνητικές δυνάμεις σε κινούμενα φορτία
- 3 Δυναμικές γραμμές μαγνητικού πεδίου – Μαγνητική ροή
- 4 Μαγνητικές δυνάμεις σε ρευματοφόρους αγωγούς
- 5 Ασκήσεις

Ασκήσεις

Άσκηση 6.3

Ποια τιμή πρέπει να έχει ένα μαγνητικό πεδίο στο διάστημα προκειμένου να αναγκάσει ένα ηλεκτρόνιο που κινείται με ταχύτητα 10^7 m/s , κάθετα στις δυναμικές γραμμές του πεδίου, να διαγράψει κυκλική τροχιά ακτίνας ίσης με την ακτίνα της Γης;

Άσκηση 6.4

Ένα πρωτόνιο και ένα σωματίδιο α (=πυρήνας ${}^4_2\text{He}$) έχουν ίσες κινητικές ενέργειες και εισέρχονται σε ομογενές μαγνητικό πεδίο κάθετα προς τις δυναμικές γραμμές. Αν η ακτίνα περιστροφής του πρωτονίου είναι R_p , να βρεθεί η ακτίνα περιστροφής του σωματιδίου α .

Ασκήσεις

Άσκηση 6.5

Δέσμη ηλεκτρονίων κινητικής ενέργειας K κατευθύνεται προς επίπεδη μεταλλική πλάκα τοποθετημένη κάθετα προς τη δέσμη. Μπροστά από την πλάκα υπάρχει ομογενές μαγνητικό πεδίο, εύρους D , με τις δυναμικές του γραμμές παράλληλες στην πλάκα. Να βρεθεί η ελάχιστη τιμή B_{min} της έντασης του μαγνητικού πεδίου προκειμένου τα ηλεκτρόνια να μην συγκρούονται με την πλάκα.

